

SVEUČILIŠTE "VLADIMIR BAKARIĆ" U RIJECI
FAKULTET ZA POMORSTVO I SAOBRAĆAJ RIJEKA

POROPAT ROBERT, dipl. oecc.

PERSPEKTIVA RIJEČKE LUKE U ODNOSU NA MAĐARSKO TRŽIŠTE

MAGISTARSKI RAD

Rijeka, lipanj, 1988.

S A D R Ź A J

PREGOVOR

1. UVOD	1
1.1. Postavljanje problema	1
1.2. Postavljanje cilja	2
1.3. Dosadašnja istraživanja	3
1.4. Metode istraživanja	4
1.5. Kompozicija rada	4
2. GEOPROMETNI POLOŽAJ "LUKE" RIJEKA U JUOSLAVENSKOJ I EVROPSKOJ PRIVREDI	7
2.1. Geoprometni položaj SR Hrvatske u JUgoslaviji	7
2.2. Značenje "Luke" Rijeka u sistemu jugoslavenskih morskih luka	8
2.3. Značenje "Luke" Rijeka u evropskom prometnom sistemu ...	13
3. RELEVANTNA PROMETNA I PRIVREDNA OBILJEŽJA NR MAĐARSKE	15
3.1. Geoprometni i privredni položaj NR Mađarske u evropskom privrednom sistemu	15
3.1.1. Osnovna obilježja privrede s obzirom na strukturu, razvijenost i razmještaj	15
3.2. Važnije značajke industrije u NR Mađarskoj	17
3.2.1. Rudarstvo	18
3.2.2. Strojogradnja	19
3.2.3. Kemijska industrija	20
3.2.4. Laka (prateća) industrija	20
3.2.5. Prehrambena industrija	21
3.3. Poljoprivredni kompleks	23
3.4. Osnovne karakteristike prometnog sistema	24
3.5. Vanjskotrgovinski promet NR Mađarske	25
3.5.1. Analiza vanjskotrgovinskog prometa	25
3.5.2. Struktura vanjskotrgovinskog prometa po zemljama izvoznicama i uvoznicama	34
4. PREKOMORSKA VANJSKOTRGOVINSKA RAZMJENA NR MAĐARSKE	38

4.1. Pozicija luka SFRJ u odnosu na prekomorsku razmjenu NR Mađarske	42
4.1.1. "Luka" Rijeka kao tranzitna luka NR Mađarske ..	45
4.1.1.1. Promet generalnog tereta	51
4.1.1.2. Promet rasutog tereta	53
4.1.1.3. Promet tekućeg tereta	56
4.1.2. "Luka" Koper kao tranzitna luka NR Mađarske ..	56
4.1.3. "Luka" Kardeljevo kao tranzitna luka NR Mađarske	60
4.2. Pozicija luka zemalja članica SEV-a u odnosu na prekomorsku razmjenu NR Mađarske	63
4.3. Pozicija luka zemalja EZ-a u odnosu na prekomorsku razmjenu NR Mađarske	65
4.4. Prekomorski kontejnerski promet roba u tranzitu iz/za NR Mađarsku	66
5. RAZVOJ SAOBRAĆAJA U EVROPI DO 2000. GODINE I NJEGOV UTJECAJ NA PREKOMORSKU RAZMJENU NR MAĐARSKE	70
5.1. Utjecaj evropskog željezničkog sistema na vanjsko-trgovinsku razmjenu NR Mađarske	72
5.2. Riječni saobraćaj - Dunav kao transportni pravac	89
5.3. Značenje jugoslavenskog riječnog plovnog sistema na robne tokove NR Mađarske	104
5.4. Privredni razvoj NR Mađarske u funkciji razvoja vanjskotrgovinske razmjene	106
5.5. Tendencija u prometu karakterističnih roba od utjecaja na riječki transportni pravac	112
5.5.1. Umjetna gnojiva	112
5.5.1.1. Sirovine	113
5.5.1.2. Plasman	113
5.5.1.3. Uvoz	114
5.5.1.4. Prognoza ponude i potražnje	114
5.5.2. Žitarice, uljarice	118
5.5.3. Željezna ruda, proizvodi crne metalurgije	120
5.5.4. Kontejnerski promet	124
6. UTJECAJ SUVREMENIH TRANSPORTNIH TEHNOLOGIJA NA POVEĆANJE OPSEGA ROBNOG PROMETA NR MAĐARSKE PREKO RIJEČKE LUKE	131
6.1. Paletizacija	131
6.2. Kontejnerizacija	132

6.3. RO-RO transportna tehnologija	134
6.4. Kombinirani transport	135
7. PERSPEKTIVA "LUKE" RIJEKA KAO TRANZITNE LUKE NR MAĐARSKE	137
8. PRIJEDLOG MJERA I AKCIJA ZA ZNAČAJNIJU PERSPEKTIVU "LUKE" RIJEKA U ODNOSU NA TRANSPORTNO TRŽIŠTE NR MAĐARSKE	144
8.1. Mjere i akcije koje bi trebala poduzeti "Luka" Rijeka	144
8.2. Mjere i akcija koje bi trebali poduzeti drugi sudionici jugoslavenskog prometnog sistema	146
8.3. Mjere i akcije koje bi trebali poduzeti savezni i republički organi i prometne asocijacije	148
9. ZAKLJUČAK	152
LITERATURA	155
POPIS STATISTIČKIH TABELA	158
POPIS GRAFIKONA I KARTI	160
PRILOG	161

P r e d g o v o r

U svakodnevnom bilo aktivnom bilo pasivnom doticaju sa mađarskim tržištem tj. prekomorskom razmjenom NR Mađarske u okviru komercijalno-operativne djelatnosti RO "Luka" Rijeka, svjedok sam sve teže akvizicije tereta za Luku Rijeka odnosno riječki transportni pravac, kako iz osnova sve rafiniranih zahtjeva tereta tako i sve aktivnijeg prisustva lojalne i nelojalne konkurencije pojedinih transportnih pravaca na mađarskom tržištu.

Poticaj pristupu izradi magistarskog rada s temom "Perspektiva riječke luke u odnosu na mađarsko tržište" dala mi je "Studija perspektivnog razvoja riječke luke za razdoblje 1968.-1980." izrađene od strane Ekonomskog instituta Rijeka 1970. godine s voditeljem projekta prof. dr. Ivom Žuvelom.

Sa željom uspostavljanja kontinuiteta analitičkog proučavanja mađarskog tržišta kao i položaja Luke Rijeka u odnosu na to tržište u cjelosti sam svoj rad temeljio na Elaboratu br. 4. "Razvoj privrede Mađarske i prognoza tranzita preko riječke luke", autora dr. Ignaca Rubinića, sastavnog dijela naprijed navedene studije.

Ne samo konceptijski već i kvalitativno (statistički podaci za period 1960. do 1970. kao i analiza istih) rad dr. Rubinića pružio mi je mogućnost obuhvaćanja velikog vremenskog perioda te samim tim i veću pouzdanost u definiranju stanja i sagledavanju tendencija.

U prikupljanju relevantnih podataka odnosno informacija sa mađarskog tržišta kao i u savladavanju jezičnih teškoća (mađarski jezik) veliku pomoć pružio mi je gosp. Janos Kiraly, predstavnik špedicije "Masped" u Rijeci između ostalog omogućivši mi korištenje fundusa sveučilišne biblioteke "Karl Marks" u Budimpešti.

Uslijed problematike koju determinira niz izuzetno relevantnih faktora od kojih svaki ponaosob predstavlja materiju vrijednu opsežnih izučavanja, a u cilju postizanja što realnijeg rezultata, nastojao sam izbjеći bilo kakve pretpostavke koristeći isključivo činjenice.

Bez velikih pretenzija, koristeći se dostupnim informacijama pokušao sam ocijeniti perspektivu "Luke" Rijeka u odnosu na mađarsko tržište.

Ukoliko bi rezultati ovog rada na bilo koji način koristili za koncipiranje strategije razvoja "Luke" Rijeka svrha postojanja ovog rada bila bi ispunjena.